

GENERELL INFORMASJON OM PARKETT Gulv

For deg som eier eller bruker parkettgulv/tregulv

INNLEDNING

Er du eier eller bruker av parkettgulv, så har du sikkert noen forventninger til gulvet ditt. Da er det nødvendig å vite hva gulvet også forventer av deg. Dette dokumentet beskriver **hvordan** man skal ivareta gulvet og **hvorfor** dette er viktig.

Levetiden til ethvert type gulv er direkte relatert til riktig legging, pleie og vedlikehold.

Et gulv er som et stort møbel, kanskje boligens største møbel vil noen si. Det er også en del av boligen og definert som fastmontert. Det vil derfor kunne få store konsekvenser om gulvet ikke blir behandlet riktig. Store konsekvenser for gulvet, boligen og de som bor der.

Dette dokumentet er en tilleggsinformasjon til **leggeanvisningen** og **FDV** dokumentasjonen som følger alle våre gulv. For oss i Gulvhandelen er det avgjørende at du som kunde av oss er fornøyd, og vi ønsker at du skal få mest mulig glede ut av gulvet ditt. Vi har lang erfaring med tregulv og kjenner til mange eksempler på hva som kan skje dersom parkett ikke blir behandlet riktig. Alle som f.eks har bil er jo opptatt av å ta vare på den, vi vasker den, polerer den, sender den på service osv, mens gulvet vårt - som vi trækker på hver dag, får kanskje ikke like mye kjærlighet. Vi elsker gulv!, vi forventer ikke at alle andre skal gjøre det på samme måte oss, men ved å følge noen få retningslinjer vil du gjøre «livet» mye enklere for gulvet ditt.

LITT OM ANSVAR

Produsenten av gulvet er ansvarlig for at gulvet er produsert riktig og i henhold til produktkravene. Skulle det være mistanke om fabrikkfeil eller avvik på produktet må dette straks meldes vha forhandler. Gulvbord med synlige skader eller feil legges til side og vil bli erstattet.

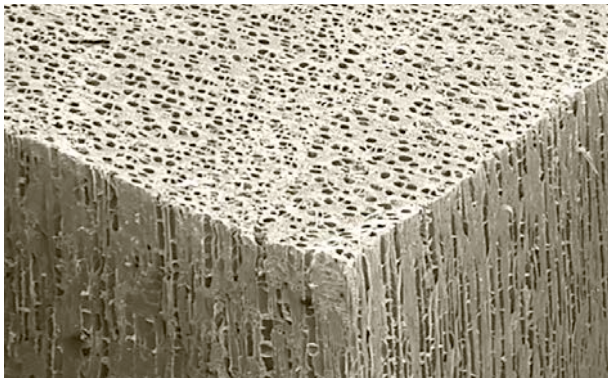
Gulvlegger eller den som installerer gulvet er ansvarlig for inspeksjon av gulvet før det legges. Gulvbord med synlige skader eller feil skal legges til side og ikke installeres. Før gulvet skal legges må det være akklimatisert. Undergulv og omgivelser skal være i henhold til krav, og installasjonen må skje i henhold til leggeanvisning. Leggingen må stanses ved tvil.

Gulvlegger og eier av gulvet har felles ansvar for å kontrollere at det leverte gulvet er i henhold til bestilling før det installeres.

Brukeren/eieren av gulvet er ansvarlig for at gulvet blir brukt og vedlikeholdt riktig i henhold til medfølgende dokumentasjon. Ved tvil eller råd om bruk og vedlikehold, er Gulvhandelen mer enn gjerne behjelpelig.

HVORFOR

Parkett er et type gulvbelegg som hovedsakelig er bygget opp av naturlig trevirke. Det er derfor spesielt viktig at man tar hensyn til hvordan treverk som et naturlig materiale oppfører seg, og blir påvirket av miljøet det utsettes for. Man har satt toleransegrenser for parkettgulv som skal sikre at gulvet ikke blir utsatt for større påkjenninger enn det kan tåle. Innenfor disse grensene vil gulvet trives best, og med riktig installasjon vil det selv klare å kompensere for disse endringene uten at gulvet tar skade.

Trevirke har unike egenskaper og lange tradisjoner som gulvmateriale. Det består av små fibre, hulrom og naturlige stoffer som gir det en unik styrke i forhold til egenvekt og ytre påkjenninger.

Trevirke og dets porer sett under mikroskop. Hulrommene man ser på bildet kan ta opp vann og avgi vann. Når hulrommene blir fylt vil trevirket utvide seg. Når de avgir fukt vil trevirket krympe.

Det er nødvendig å sørge for at gulvet ditt har så optimale forhold som mulig for at det skal opprettholde sitt utseende og funksjon. Hulrommene i trevirket har evnen til å ta opp vann fra omgivelsene, når dette skjer vil trevirket utvide seg, og tilsvarende krympe når det avgir fuktighet til tørre omgivelser. Med omgivelser mener man gjerne luften rundt og dens innhold av fuktighet. Hvor fuktig eller tørr luften er omtales som relativ luftfuktighet (RF). Den relative luftfuktigheten er et tall på hvor mange prosent fuktighet det er i luften sett i forhold til hva den maksimalt kan inneholde, ved en gitt temperatur.

Den andre faktoren for trevirkets fuktinnhold er temperatur. Varmekilder nær trevirket vil også være med på å tørke det ut. Kald luft har ikke den samme evnen til å holde på fuktighet, det er derfor vi får den tørre luften om vinteren. Og samtidig er det i vinterhalvåret vi varmer opp boligene våre.

Grunnet den naturlige tregheten i fuktoverføringen fra eller til trevirket, vil f.eks den laveste trefuktigheten innendørs først komme i februar/mars, og nå sin topp i august/september. Når det er sagt så skulle man kanskje tenke seg at man bør ha det så varmt som mulig innendørs i tørre perioder, men det er faktisk ikke slik. Vinterstid vil man innendørs få en høyere RF ved lavere temperaturer og mindre uttørring av gulvet. **Normaltemperatur innendørs er 20°C.**

1. Hårtynne tørkesprekker i overflaten av eik. Disse små sprekkene vil kunne forsvinne ved høyere luftfuktighet.

2. Større tørkesprekk i lakkert parkett. Lakken er perforert og gir ikke samme beskyttelse til området ved sprekken. Sprekker dannes typisk ved kortenden av bordene eller ved kvister. Man kan også se at eikefinéren begynner å slippe tak fra midtsjiktet (delaminering). Denne sprekkene vil ikke forsvinne men må utbedres.

TOLERANSEVERDIER

Toleranseintervall for luftfuktighet (RF)

Øvre grense: 65% RF

Nedre grense: 30% RF

Nivåene er ikke vilkårlige tall men henger sammen med det nordiske klimaet og at parkettgulvet er produsert med tanke på dette. Fra produsent og ved levering bør trefuktigheten ligge på $7\% \pm 1\%$. Trefuktighet på 7-8% tilsvarer en luftfuktighet på 40% RF, ved 20°C.

Toleransegrense for temperatur

Ved bruk av gulvvarme må ikke overflatetemperaturen på gulvet overstige 26°C, og kun i kortere perioder. Gulvvarmen skal maksimalt yte 60W pr kvadratmeter og være termostatstyrt med gulvføler. Termostat skal stilles inn på maks 23°C.

Høyere temperaturer enn dette vil føre til kraftig uttørring av gulvet og øker risikoen for skader. Det er også verdt å merke seg at tepper o.l. vil kunne hindre varmen å spre seg, og overopphete overflaten av parkettgulvet. Hovedregelen er at hele det sammenhengende gulvet skal behandles likt og ha de samme forholdene fordelt jevnt over hele flaten slik at man ikke får ulike krefter som jobber mot hverandre.

Andre varmekilder og ventilasjonsanlegg

Det er og viktig at man tenker på plasseringen av varmekilder.

F.eks vil en varmepumpe kunne blåse ut oppvarmet og tørr luft. Dersom denne er plassert i nærheten av gulvet og blåser ned på gulvet vil dette området få en meget stor påkjenning i forhold til resten av gulvet. Det er derfor viktig at man bruker en installatør som kan ivareta korrekt plassering og innstilling av varmepumpen om man har et tregulv.

Et parkettgulv har ingen sjanse til å kompensere mot en varmepumpe plassert for nære gulvet, og i slike tilfeller vil man raskt kunne oppdage skader.

Spesielt i nyere boliger skal man være oppmerksom på at ventilasjonsanlegg fjerner fukt fra inneluften. Dermed kan den relative luftfuktigheten bli veldig lav, helt ned i 10-20% RF, som igjen kan resultere i skader på gulvet i form av sprekker, delaminering av toppsjikt osv.

Ventilasjonsanlegg henter tørr/kald luft utenfra og bytter den ut med den mer fuktige/varme luften inni boligen.

HVORDAN

Hvordan kan vi følge med på luftfuktigheten og hindre at gulvet blir skadet?

Luftfuktighet kan man overvåke og følge med på med et hygrometer, dette er et lite apparat som ligner et termometer. Dette forteller hvor mange prosent relativ luftfuktighet det er i rommet.

For de fleste parkettgulv kan man si at den relative luftfuktigheten skal være over 30% RH og under 65% RH.

Det er viktig at man holder et så jevnt nivå som mulig gjennom sesongene, og unngår de store, hyppige svingningene.

Dersom man ser at luftfuktigheten blir for lav må man gjøre tiltak som hjelper til å opprettholde et gunstigere nivå, dette gjelder typisk vinterhalvåret:

- En luftfukter er et apparat som tilfører fukt til inn klimaet, de finnes i flere ulike størrelser og design. Velg én eller flere luftfuktere avhengig av størrelsen på rommet. Luftfuktere bør brukes med overvåking, velg en luftfukter av god kvalitet.
- Senking av innetemperaturen fra f.eks 24 til 22 grader vil hjelpe betraktelig.
- Hverdagslige ting som å koke vann/lage mat, vanne pottedplanter og tørking av klesvask vil også tilføre luften fukt. En familie vil tilføre mellom 5 og 10 liter fuktighet i døgnet. La f.eks døren til badet stå åpen etter noen har dusjet.
- Unngå overventilering av rommet, med tanke på ventilasjonsanlegg, kjøkkenvifte o.l.

Luftfuktere finnes i mange størrelser, former og med ulike teknologier. Sørg for å velge en fukter av god kvalitet, tilpasset ditt bruk og gjerne med hygrostat som leser av fuktigheten i luften og kan stoppe ved f.eks 50% RH. En moderne luftfukter må ikke sammenlignes med modeller fra 80-tallet som varmet opp vann uten oppkoking og kunne spre bakterier. Dagens fuktere er helt ufarlige.

Valg av gulv og overflatebehandling

Mennesker og boliger er forskjellige, og situasjonen til den enkelte familie endrer seg ettersom årene går. Mange vil kanskje si at det vil lønne seg for en småbarnsfamilie med husdyr og høyt aktivitetsnivå å velge et laminatgulv i stedet for et tregulv. Vel - dersom man er redd for det minste merke eller ripe i gulvet er det kanskje sant, mens noen ser på det som en sjarm ved gulvet at man kan se at gulvet er brukt, og noen velger heller å slipe gulvet når tiden er inne.

Det er slik at ekte trevirke ikke er like hardt som et laminatgulv, men til gjengjeld er det enklere å reparere eller fornye. Valget er opptil den enkelte.

Mange spør seg også om de skal velge et oljet eller lakkert tregulv.

Et lakkert gulv har en forseglet overflate hvor lakken fungerer som et slitesjikt. Men om man er uheldig og får en kraftig ripe eller hakk vil denne forseglingen brytes og være spesielt sårbar for vann/fukt og skitt da treverket ligger uten beskyttelse i dette området. For å reparere dette må man typisk pusse ned og lakkere et større område på nytt. Et lakkert gulv er klart til bruk straks det er installert. Det er verdt å merke seg at skjøtene mellom bordene ikke er forseglet, slik at vannsøl o.l. må tørkes opp og ikke ligge på gulvet. Dette gjelder alle typer tregulv.

Et oljet gulv er beskyttet ved at olje har trukket ned i treverket og hindrer det i å tørke ut og ta opp andre uønskede væsker/skitt. Ved bruk av en **hardvoksolje** vil olje trekke ned i treverket og et tynt voksbelegg vil ligge på toppen slik at det blir ennå mer motstandsdyktig mot fukt, flekker osv. Oljen vil også holde seg lenger i treverket, det blir enklere å rengjøre og vedlikeholdintervallene forlenges. I motsetning til en tradisjonell naturolje-behandling som behøver mer regelmessig vedlikehold, anbefaler vi derfor en behandling med hardvoksolje av naturoljede gulv straks det er installert. Det kommer fler og fler gulv på markedet som leveres ferdig hardvoksoljet i stedet for naturoljet. Vedlikeholdintervallene på et hardvoksoljet gulv vil variere ut ifra bruk, men man kan typisk vente 5-6 år mellom hver behandling. Det er også mulig å behandle deler av et oljet gulv, enklere enn med et lakkert gulv, det samme gjelder ved mindre skader, som man kan reparere lokalt uten at det vil synes. Et hardvoksoljet gulv er bedre beskyttet enn et naturoljet gulv.

Kort om rengjøring

Normal rengjøring foregår med støvsuging og fjerning av flekker. Ved grundigere rengjøring bruker man rengjøringsmidler som ikke bare rengjør gulvet men også er med på å opprettholde beskyttelsen av overflaten til gulvet. Det er derfor viktig å bruke et egnet rengjøringsmiddel for ditt gulv.

Grønnsåpe skal ikke brukes på oljede eller lakkerte gulv da dette legger igjen et fettlag på gulvet som er med på å samle opp skitt og forringer utseendet av gulvet. Lakkerte eller oljede gulv skal ikke vaskes med større mengder vann. Kluter/mopper skal være kraftig oppvridd, og overflaten skal være tørr igjen etter max 30 sekunder.

NB: Det er viktig med bruk av avskrapningsmatter ved inngangsparti og bruk av møbelknotter under alle stoler, bord og møbler for alle tregulv.

Kort om skader

Små skader, sprekker, hakk osv kan som regel utbedres uten at man må ta opp gulvet. Gulvhandelen tilbyr reperasjonskit med stifter av smeltevoks. Disse kan blandes slik at man får riktig farge, samt at man kan lage litt struktur i voksen for å imitere overflaten. Dersom man ikke vil forsøke dette selv vil en gulvlegger kunne gjøre dette for deg. Det samme gjelder skadede eller løse kvister - man kan fylle igjen på/rundt kvisten, eller fjerne kvisten og fylle igjen med voks.

Dersom det er store skader på et gulvbord, eller delaminering, dvs at topplaget har løsnet fra midtsjiktet i parketten, vil en gulvlegger som regel kunne bytte ut bordet/evt reparere gulvbordet, uten å ta opp hele gulvet. Delaminering skjer svært sjeldent som følge av fabrikkasjonsfeil (mangel på lim mellom sjiktene), men oftere grunnet uttørking.

Valg av installasjonsmetode

De fleste parkett-/tregulv idag leveres med klikksystem eller not og fjær for liming i skjøtene. Dette er hva vi kaller en flytende installasjon hvor hele gulvflaten fritt skal kunne bevege seg ved endringer i f.eks luftfuktigheten. Hele gulvet jobber sammen og vil typisk trekke seg sammen vinterstid og ekspandere utover sommeren når luftfuktigheten øker. Det er derfor viktig med god nok klaring/avstand til vegger, dørkarmer og tunge installasjoner som kjøkken, ildsteder osv. Dersom gulvet blir hindret i å bevege seg fritt vil det kunne oppstå problemer i form av buling, gliper/skader og man får lettere knirk i gulvet. Gjennom døråpninger, store arealer eller «kompliserte» arealer må man også vurdere ekspansjonsfuger.

Ved endringer i klimatiske forhold kan det ved større svingninger oppstå knitre- eller knirkelyder i gulvet, dette er helt normalt og er ikke et reklamasjonsgrunnlag eller nødvendigvis en årsak av feil installasjon.

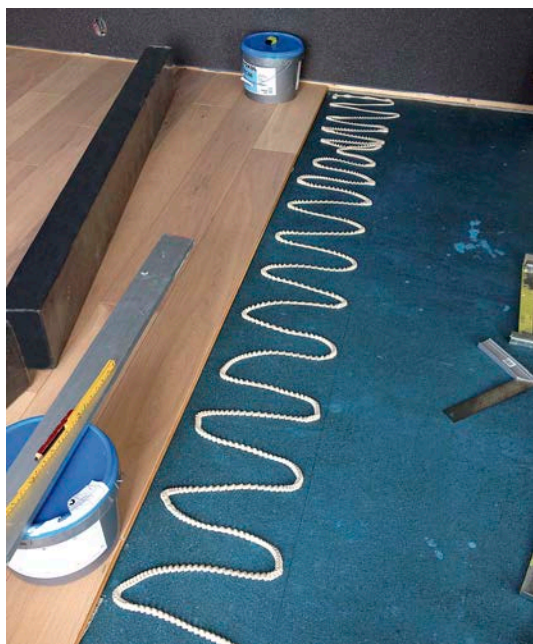
Mange boliger har gjerne mer komplekse arealutforminger med vinkler, kjøkkenøy, o.l., eller at man ønsker at gulvet går sømløst fra ett rom til et annet.

I slike tilfeller lønner det seg å få råd til hvordan gulvet bør installeres.

En meget god løsning vil ofte være å hellime parkett-/tregulvet til undergulv av betong eller spon/finér. Denne installasjonsmetoden er litt mer omfattende men godt utbredt i Europa og har mange fordeler. Limet under gulvbordene er et fleksibelt spesiallim som sikrer at hvert bord er festet til underlaget og tillater mindre bevegelser uten at man får de store akkumulerte utslagene.

Ved helliming av parkett/tregulv vil man ikke få de store utslagene ved endring i luftfuktighet, man sikrer sømløs overgang fra rom til rom uten bruk av overgangslist, tyngre installasjoner kan settes på gulvet, trinnlyd og romklang blir dempet, følelsen av å gå på gulvet blir annerledes og undergulvsvarme fra betong vandrer lettere til overflaten. Denne metoden høres kanskje mer voldsom ut enn den er, og er ofte brukt på store prosjekter og trafikkerte arealer som flyplasser o.l. Fler og fler velger denne metoden som sikrer en solid installasjon med flere muligheter og fordeler for et varig uttrykk og opplevelse av gulvet. Spør oss gjerne rundt valg av installasjonsmetode, vi har lang erfaring med dette.

Alle gulv har egne leggeanvisninger/monteringsmanualer som må følges for å sikre et varig resultat. Det er likevel slik at disse anvisningene er generelle for alle markedene gulvet selges til, vi anbefaler derfor at man rådfører seg med forhandler før man velger installasjonsmetode om man ikke er helt sikker, eller ønsker undersøke flere muligheter. Spør om du er usikker, stopp leggingen om du er usikker! Vi i Gulvhandelen vil alltid forsøke hjelpe deg så langt vi kan.

Bildene viser heltre eikegulv som hellimes ned på betong. Betongen har blitt behandlet med fuktsperre først.

TILBEHØR

Underlag

Ved flytende installasjon av parkett skal det alltid legges et underlag.

Underlaget skal hindre gnisninger mellom parketten og undergulvet, samt gjøre det mer behagelig å gå på gulvet. De enkleste «underlagene» og tidligere mye brukt er ullpapp og 2mm PE skumfolie. Disse underlagene er svært enkle og har marginale egenskaper.

Vi anbefaler gjerne et klassifisert underlag som opprettholder egenskapene sine over tid og varer hele gulvets levetid. Disse underlagene har gjerne bedre egenskaper i form av lydisolering, varmeisolering og formstabilitet. Vi synes det er synd å investere i et flott gulv som legges på et «enkelt» underlag. Dette vil etter litt bruk bli trykket flatt og mister funksjonen sin.

Gulv som legges på betong, såle på mark, eller andre undergulv der det er fare for fuktgjennomslag skal alltid ha fuktsperre/dampspærre. Denne hindrer at det kommer store mengder fukt opp i parkettgulvet og ødelegger gulvet. En fuktsperre (fuktbremse) er en 0,2mm aldriingsbestandig PE folie som legges med minimum 20cm overlapp. Denne platen legges i tillegg til parkettunderlag.

Noen underlag leveres med integrert fuktsperre, også kalt kombi underlag.

Dette er produkter som fungerer som underlag og fuktsperre, slik at man slipper to operasjoner. Spør din forhandler om anbefalt underlag utifra dine behov.

Listverk og trapper

De fleste bytter ut gulvlistene når de legger nytt gulv. Ofte ender mange opp med hvitmalte furulister fordi det er enkelt å hente på nærmeste byggevare. I mange tilfeller vil vi si at et flott tregulv fortjener listverk som harmoniserer bedre og setter prikken over i'en mer enn hvitmalt furu. Eikelister fåes i ulike dimensjoner, lakkert, hvitlakkert, oljet eller ubehandlet.

Ubehandlede lister kan man olje i samme farge som gulvet, dette smøres enkelt på med en lofri fille, og gir et virkelig imponerende resultat.

Gulvlister har også den funksjonen at de skal dekke avstanden mellom gulvet og veggene, sørg derfor for at det brukes gulvlister, og at disse er minimum 15mm i tykkelse.

Trappen er gjerne en del av gulvet og mange vil at dette skal harmonisere, eller at det er på tide å fornye trappen også. Gulvhandelen tilbyr trappefornyning i form av prefabrikerte trinn som legges over eksisterende trinn. Disse leveres med trappeforkanter og kuttet til på bredde og dybde i forhold til hvert enkelt trinn. Trinnene kan leveres med overflatebehandling eller ubehandlet.

Vi i Gulvhandelen er her for å hjelpe deg, lykke til med gulvet!

GULVHANDELEN.NO